

Розділ ІІІ. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА, АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

DOI: 10.33766/2524-0323.102.151-162

УДК: 342.9; 343.378

Кобзева Т. А., докторка юридичних наук, професорка, доцентка кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету (м. Суми, Україна)

e-mail: t.kobzeva@yur.sumdu.edu.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6176-0239>

Стеблянко А. В., докторка філософії зі спеціальності 081 «Право», асистентка кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету (м. Суми, Україна)

e-mail: a.steblianko@yur.sumdu.edu.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5080-0490>

Сагайдак В. О., студентка ІV курсу бакалаврату Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету (м. Суми, Україна)

e-mail: sagaidakviktoria@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-5146-5377>

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ МИТНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

У сучасних реаліях України особливої уваги потребує питання про удосконалення адміністративно-правових заходів протидії митній злочинності. У статті розглядаються правові засади, за допомогою яких регулюється процес митної політики та митної справи, правопорушення в митній сфері та відповідальність за недодержання митних правил, встановлених законодавством.

Наголошено, що в чинному законодавстві України відсутнє визначення поняття «митна злочинність», однак Митний кодекс України використовує термін «порушення митних правил» або, як визначено Міжнародною конвенцією про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, – «порушення митного законодавства».

Здійснено аналіз адміністративно-правових заходів із протидії митній злочинності. Ними є заходи адміністративного примусу, а саме: заходи адміністративного попередження, припинення та заходи адміністративної відповідальності за скоєне порушення митних правил.

З'ясовано особливості діяльності із запобігання митній злочинності на прикладі законодавства Європейського Союзу й таких його провідних членів, як Франція та Німеччина. За допомогою дослідження успішних країн Європи у сфері запобігання

митній злочинності, а також аналізу первинного та вторинного законодавства ЄС, надано пропозиції щодо подальшого вдосконалення митного законодавства України та його адаптації до митного законодавства ЄС. Встановлено, що у порівнянні з більшістю зарубіжних країн, в Україні митні органи не визнані правоохоронними.

У результаті комплексного аналізу наукових праць у сфері митної справи та протидії митній злочинності, а також норм чинного законодавства України та Європейського Союзу визначено особливості функціонування митної політики в Україні та організаційно-правового механізму митної справи на даний момент, проте наведено подальшу перспективу боротьби з митними правопорушеннями на шляху до євроінтеграції. Удосконалення митного законодавства та електронного декларування, спрощення процедур митного контролю, покращення технологічних схем, подолання корупції на митниці допоможе вирішенню проблематики митної злочинності в Україні.

Ключові слова: митна злочинність, порушення митних правил, митні правила, митна справа, митна політика, Митний кодекс України.

Постановка проблеми. Як відомо, поняття «митна злочинність» є відносно новим терміном у правовій науці України, саме тому виникає необхідність більш детально вивчити та дослідити дану тематику, адже безпека митної сфери є одним із структурних елементів національної безпеки, а отже, боротьба з порушеннями митних правил є, безумовно, важливим завданням держави.

Протидія митній злочинності є соціально значущою проблемою, адже протистояння порушенням митних правил є одним із головних завдань митної політики України, метою якої є захист митних інтересів і забезпечення митної безпеки України. Визначення адміністративно-правових засад протидії митній злочинності, зокрема врегулювання на законодавчому рівні відповідальності за вчинення митних правопорушень та удосконалення заходів протидії митній злочинності в Україні є, безумовно, актуальним та проблематичним питанням, що зумовило тему дослідження та потребує нагального вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням адміністративно-правових засад та суб'єктів із протидії митній злочинності, а також адміністративної відповідальності за порушенням митних правил займалися наступні вчені: С. С. Богун, В. І. Дмитрів, Є. В. Додін, Н. З. Рогатиська та інші. Однак сучасні глобалізаційні умови свідчать, що питання удосконалення адміністративно-правових заходів протидії митній злочинності не втрачає своєї актуальності та потребує додаткового вивчення, враховуючи досвід інших країн. Так Є. В. Додін акцентує увагу на специфіці митної злочинності, яка об'єктивно зумовлює необхідність у пошуку специфічних шляхів протидії останній [5]. Водночас В. І. Дмитрів зазначає, що удосконалення системи боротьби з митною злочинністю потребує політичної волі влади в частині реформування митних органів, тоді як у більшості країн боротьба з означеним видом злочинів – окремий напрям у рамках загальної концепції заходів щодо протидії організованій злочинності, зокрема й на міжнародному рівні [3]. Водночас С. С. Богун на основі вивчення досвіду країн Європи пропонує нові принципи реалізації правоохо-

ронної функції митними органами [12], а Н. З. Рогатинська, своєю чергою, приходить до висновку щодо необхідності інституційної реорганізації системи органів кримінальної юстиції з наступним запровадженням нових методів і форм у їх діяльності в частині боротьби з кримінальними правопорушеннями в митній сфері [16].

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження й аналіз адміністративно-правових засад та особливостей протидії митній злочинності в Україні, а також формулювання напрямків удосконалення адміністративно-правових заходів протидії митній злочинності в Україні, враховуючи досвід успішних у цій сфері зарубіжних країн.

Виклад основного матеріалу. Перш за все, перед тим як досліджувати загальну природу та характеристику правопорушень у митній сфері, необхідно звернути увагу на те, що таке митна справа і митна політика, а також яке їх організаційно-правове забезпечення.

Загальновідомим є факт, що в Україні питання митної справи регулюється Митним кодексом України (далі – МК України) від 13 березня 2012 року № 4495-VI [1]. Так, відповідно до статті 1 МК України, законодавство України з питань митної справи складається з Конституції України, цього Кодексу, інших законів України, що регулюють питання, зазначені в цьому Кодексі, з міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також з нормативно-правових актів, виданих на основі й на виконання цього Кодексу та інших законодавчих актів. Статтею 7 МК України регламентовано, що митна справа являє собою встановлені порядок та умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль і митне оформлення, застосування механізмів тарифного й нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення, відповідно до закону, державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил, організації й забезпечення діяльності митних органів та інших заходів, спрямованих на реалізацію державної митної політики, що становлять митну справу [1].

На офіційному сайті Міністерства фінансів України державна митна політика визначається як система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Державна митна політика є складовою частиною державної економічної політики. При цьому одними з пріоритетних напрямів митної політики визначають таке: сприяння безпеці та міжнародній торгівлі, включаючи спрощення та гармонізацію митних процедур; захист суспільства, громадського здоров'я і безпеки навколишнього природного середовища та боротьба з незаконним переміщенням наркотичних засобів і зброї; підвищення ефективності міжнародного митного співробітництва [2].

В. І. Дмитрів зазначає, що здійснення митної політики є постійним завданням держави і її вплив на стан суспільних відносин у ній має непередбачуваний характер, оскільки вона під тиском об'єктивних та суб'єктивних обставин може різко змінювати свої орієнтири, а також форми, методи й заходи їх досягнень [3].

Є. А. Полянська підтримує вищезазначену думку про те, що здійснення митної політики є пріоритетним завданням будь-якого державного утворення, проте зауважує, що соціальне значення подібної діяльності, її об'єм та зміст постійно змінюються та носять тимчасовий характер. Тобто її вплив на стан суспільних відносин у державі має непередбачений характер, оскільки вона під тиском суб'єктивних та об'єктивних обставин може різко змінювати свої орієнтири, а також форми, методи та заходи їх досягнень [4, с. 11].

Якщо законодавством встановлені певні митні правила та порядки переміщення товарів чи предметів через митний кордон України, конкретні умови їх оформлення та контроль за дотриманням таких правил, то, беззаперечним є факт, що існують і конкретні норми відповідальності за порушення встановлених правил. Правопорушення в даній сфері прийнято називати «митною злочинністю», однак досі таке поняття не закріплено в чинному законодавстві України. З логіки випливає, що митною злочинністю слід вважати своєрідну небезпеку, що ставить під загрозу митну безпеку та досягнення цілей митної справи і митної політики. Поняття «митна безпека» закріплено законодавством України. Відповідно до статті 6 МК України, митна безпека – це стан захищеності митних інтересів України, а митними інтересами слід вважати національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення митної справи [1].

Митні злочини, відповідно до трактування Є. В. Додіна, це особлива та специфічна група злочинів, тому відносно них держава вимушена знайти також специфічні, адекватні цим злочинам заходи (засоби, методи) протидії [5, с. 364].

МК України визначає, що порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи цим Кодексом чи іншими законами України та за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність (ст. 458) [1]. А ось, наприклад, відповідно до ст. 1 Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, порушенням митного законодавства є будь-яке порушення або спроба порушення митного законодавства [6].

До адміністративно-правових заходів протидії митній злочинності перш за все слід віднести заходи адміністративного примусу, які, своєю чергою, поділя-

ються на заходи адміністративного попередження, заходи припинення проступків та заходи відповідальності за порушення нормативно-правових положень [7, с. 265-267].

Для остаточного розуміння впливу митної політики на зміст поняття «митний злочин», сферу його застосування, прийомів та методів боротьби з ними треба мати на увазі, що ще в 90-х роках ХХ ст. намітилась тенденція делегування частини функцій держави щодо проведення митної політики певним міжнародним та наддержавним утворенням, таким як: митні та економічні союзи (НАФТА, WTO, Митний союз Євразійського економічного співтовариства) або таке наддержавне утворення, як Європейський Союз [5, с. 364].

Митний союз, створений у 1968 році, є основою Європейського Союзу та важливим елементом у функціонуванні єдиного ринку. Єдиний ринок може нормально функціонувати лише тоді, коли на його зовнішніх кордонах існує однакове застосування загальних правил. Для цього національні митні адміністрації ЄС діють так, ніби вони єдині [4, с. 57]. Так ухилення від сплати митних платежів або вчинення митних злочинів стало підставою для керівників Європейської спільноти створити єдині правила здійснення митної справи для всіх країн ЄС, досягнути уніфікації в регулюванні більшості митних відносин, визначити коло порушень митного законодавства, встановити єдину відповідальність за їх скоєння [5, с. 368].

Статтю 28 Договору про функціонування Європейського Союзу в розділі про вільне пересування товарів визначено, що до Союзу входить митний союз, що охоплює всю торгівлю товарами, передбачає заборону на ввізні й вивізні мито та всі збори еквівалентної дії між державами-членами та ухвалення спільного митного тарифу у відносинах із третіми країнами [8].

9 жовтня 2013 року набув чинності Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 «Про встановлення Митного кодексу Союзу», який запроваджує Митний кодекс Союзу, що містить загальні положення та процедури, застосовні до товарів, переміщуваних на митну територію Союзу або за її межі [9].

Також слід відокремити Регламент Ради (ЄС) № 515/97 від 13 березня 1997 року про взаємну допомогу між адміністративними органами держав-членів та співпрацю між ними і Комісією для забезпечення правильного застосування законодавства з митних та аграрних питань. Цей Регламент встановлює способи, у які адміністративні органи, відповідальні за імплементацію законодавства з митних та аграрних питань у державах-членах, співпрацюють один з одним та з Комісією, для того щоб забезпечити відповідність такому законодавству в рамках системи Співтовариства [10].

У країнах ЄС широко використовується практика проведення перевірок не тільки в момент перетину митного кордону та митного оформлення, але й до та протягом визначеного часу після митного оформлення товарів і транспортних засобів. Наприклад, у Франції митний контроль по відношенню до суб'єктів зовнішньої торгівлі здійснюється за двома напрямками: формальний та фундаментальний. У момент перетину митного кордону представниками митних органів Франції фундаментально перевіряється близько 5 % імпорту та 1 % експорту

вантажів. Інші 95 % підлягають контролю протягом 1-3 років після оформлення митних документів [3].

Норми Митного кодексу ЄС повною мірою регламентують також діяльність митної служби Федеративної Республіки Німеччина – ключового учасника загальноєвропейського інтеграційного об'єднання. Досвід Німеччини у справі організації однієї з найкращих у Європі системи митного регулювання і контролю є досить затребуваним сьогодні і в країнах колишнього пострадянського простору. Так система митних органів Німеччини має три рівні: 1) найвищий федеральний орган – Федеральне міністерство фінансів, що координує діяльність Федерального митного управління; 2) вищі федеральні органи: Генеральна митна дирекція, яка координує діяльність і здійснює оперативне управління митними органами Німеччини; 3) органи місцевого рівня: головні митні управління, митні пости та оперативно-розшукові митні управління [11, с. 123].

Згідно з дослідженням, яке було проведено Світовим банком у 2018 році, Німеччина є світовим лідером з ефективного митного оформлення. У 2016 році Німеччина все ще була на другому місці після Сінгапуру. На сьогодні правове регулювання митних відносин у Федеративній Республіці Німеччина здійснюється як нормативними актами, що були прийняті прийнятими наднаціональними органами Європейського Союзу, відповідно до їх компетенції, так і правовими приписами, які видаються державними органами ФРН. Основою національного митного законодавства в Німеччині є такі нормативно-правові акти: 1) Закон про зовнішньоекономічну діяльність від 28 квітня 1961 року; 2) Закон про митний управління від 21 грудня 1992 р.; 3) Постанова про митницю від 23 грудня 1993 року, що регулює порядок застосування норм Митного Кодексу ЄС; 4) Закон про податок з обороту від 26 листопада 1979 року [12, с. 110-111].

Федеральне законодавство покладає на митні органи Німеччини досить широкі повноваження. Окрім стягування митних платежів і контролю за переміщенням товарів через кордон, до сфери повноважень митних органів віднесено як боротьбу з контрабандою наркотичних, тютюнових та лікєро-горілчанних виробів, зброї та боєприпасів, так і попередження й припинення фінансування тероризму. Останнім часом особливого значення набуває боротьба з нелегальною трудовою діяльністю, робота мобільних митних груп із виявлення цієї діяльності, а також виявлення фальсифікованих товарів під час спроби ввезення на територію Європейського Союзу [11, с. 123].

У 2014 році Україна підписала та ратифікувала Угоду про асоціацію України з ЄС, яка визначила напрями їхньої співпраці. Ця угода була укладена з метою сприяння відносинам між Європейським Союзом та Україною, відповідно до спільних цінностей. У 2017 році договір набув чинності. Тоді ж розпочався безвізовий режим між Україною та ЄС, запрацювала зона вільної торгівлі. Сторони домовились, що адміністративне співробітництво є важливим для реалізації та контролю преференційного режиму; вони ж визнали свої зобов'язання боротися з незаконними діями й шахрайством у митних питаннях, пов'язаних з

імпортом, експортом, транзитом товарів та їх розміщенням під будь-яким іншим митним режимом або процедурою, зокрема заходи заборони, обмеження або контролю [13].

Україна є членом СОТ, а з початку 2016 року – асоційованим членом ЄС, тому її територія відкрита для міжнародних операцій із товарообігу. Але це може завдавати шкоди державі в контексті економічних збитків, таких як: ненадходження до бюджету мита в тому обсязі, у якому належить, через порушення митних правил; контрабанда потоків дешевих товарів, що унеможливило розвиток національного товаровиробника [3].

Ще однією з проблем, як зазначає Є. А. Полянська, є відсутність нормативного визначення Державної митної служби України як правоохоронного органу. Дане питання є актуальним в адміністративній науці, однак науковці не мають єдиної думки щодо цього [4, с. 73-74].

Дійсно, у законодавстві можемо знайти таке визначення: «правоохоронні органи – це органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи й установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції (Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»)» [14].

Однак, у розглянутих у попередньому підрозділі країнах-членів ЄС митні органи визнані правоохоронними, тобто наділені відповідними повноваженнями. Так, наприклад, у Франції зміст правоохоронної функції митних органів полягає у: забезпеченні дотримання правил щодо якості та безпеки промислової продукції, котра ввозиться за межі ЄС; боротьба з торгівлею наркотиками, зброєю, культурними цінностями, зокрема охоронюваними видами тварин і рослин; моніторинг переміщення токсичних відходів у межах ЄС і запобігання ввезення до Франції стратегічних, радіоактивних, небезпечних або невідповідних європейських продуктів або боротьба з морським забрудненням. Аналіз чинного Німецького законодавства дозволив виокремити такі ключові напрями реалізації правоохоронної функції митних органів: 1) протидія незаконній міграції та подальшому працевлаштуванню нелегальних мігрантів; 2) захист прав споживачів; 3) протидія торгівлі контрафактною та піратською продукцією [12, с. 110-111].

Враховуючи вищевикладений матеріал та досвід зарубіжних країн, вважаємо за необхідне імплементацію правоохоронної функції митним органам України, і в першу чергу це повинно бути визнано на законодавчому рівні.

Необхідно виділити й той факт, що наразі Україна зробила багато роботи щодо вдосконалення діяльності митних органів та заходів протидії митній злочинності. В умовах євроінтеграції Україна дуже наблизилась до європейських стандартів. Зокрема, серед вимог Європейського Парламенту про приєднання до ЄС України щодо відповідності останній Копенгагенським критеріям, не пе-

редбачено жодної невідповідності з питань митного законодавчого регулювання. Додамо, що після набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС, в умовах агресії РФ, законодавча гілка влади продовжує роботу над покращенням нормативно актів та впровадженням законодавства ЄС в національне. Наприклад, 1 жовтня 2022 року для України набула чинності Конвенція про процедуру спільного транзиту, основою якої є технологія Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS) [15].

Однією з найбільших проблем на сьогодні залишається корупція, саме це уповільнює процес інтеграції до ЄС. Звичайно, у митній сфері спостерігається багато корупційних правопорушень, з якими необхідно боротися. Так у січні-березні 2019 р. покарик виявлених порушень становив 9,3 тис. вартістю 611 млн грн, що, порівняно з періодом за попередній рік, більше на 30,2 %. За перше півріччя 2020 р. працівники Державної митної служби України виявили 7,2 тис. правопорушень на понад 1 млрд грн. Аналізуючи цю проблематику, особливу увагу потрібно приділяти превентивним заходам протидії, оскільки це дає змогу системі працювати на випередження, уникаючи факту скоєння правопорушення. Тому виникає необхідність у створенні пріоритетних напрямів здійснення митного контролю, зокрема удосконалення митного законодавства та електронного декларування, спрощення процедур митного контролю, покращення технологічних схем [16, с. 116].

Висновки. Підсумовуючи все вищесказане, зазначимо, що чинним законодавством України не надано визначення поняттю «митна злочинність», однак МК України використовує термін «порушення митних правил» або, як визначено Міжнародною конвенцією про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, – «порушення митного законодавства» [6].

До адміністративно-правових заходів протидії митній злочинності нами віднесено заходи адміністративного примусу, які, своєю чергою, поділяються на заходи адміністративного попередження, заходи припинення проступків та заходи відповідальності за порушення нормативно-правових положень. Адміністративно-правові заходи протидії митній злочинності регулюються Митним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Постановою КМУ «Про затвердження Положення про Державну митну службу України», Законом України «Про Державну прикордонну службу України» та іншими нормативно-правовими актами.

Таким чином, у рамках представленого дослідження проаналізовано особливості діяльності із запобігання митній злочинності на прикладі законодавства Європейського Союзу й таких його провідних членів, як Франція та Німеччина. Встановлено, що у порівнянні з більшістю зарубіжних країн, в Україні митні органи не визнані правоохоронними. Висновано, що Україні необхідно вдосконалювати митне законодавство, з метою його адаптації до митного законодавства ЄС.

Наразі Україна вже зробила багато заходів задля протидії митній злочинності та наблизилася до європейських стандартів, проте ще залишилось декілька важливих питань, які потребують нагального вирішення, зокрема нерозв'язаною

досі проблемою лишається корупція на митниці, однак запропоновані в дослідженні адміністративно-правові заходи зможуть цьому сприяти як превентивні, а саме: удосконалення митного законодавства та електронного декларування, спрощення процедур митного контролю, покращення технологічних схем.

Використані джерела:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>. (дата звернення: 02.05.2023)
2. Митна політика. Міністерство фінансів України : веб-сайт. URL : <https://mof.gov.ua/uk/customs-policy>. (дата звернення: 02.05.2023)
3. Дмитрів В. І. Вектори протидії митній злочинності в Україні й світі. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/63.pdf.
4. Полянська Є. А. Адміністративно-правові засади протидії митній злочинності в Україні: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра: спец. 081 - право / наук. кер. О. М. Резнік. Суми: Сумський державний університет, 2020. 93 с. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/81950/3/Polyanska_mag_rob.pdf.
5. Додін Є. В. Митна злочинність: поняття та структура. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. № 3. С. 361-375. URL : <http://www.apdp.in.ua/v57/55.pdf>.
6. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства : Міжнародний документ від 23.05.2000 року № 995_926. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text. (дата звернення: 02.05.2023)
7. Ткаля О. В. Класифікація заходів адміністративно-правового примусу. *Новини кримінально-правові дослідження* : зб. наук. пр. відп. ред. О. В. Козаченко. Миколаїв : Ілюн, 2015. С. 264-267. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4778/Tkalya%20O.%20V.%20Klasifikacija%20zahodiv%20admin.-pravov.%20primusu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
8. Договір про функціонування Європейського Союзу: Міжнародний документ від 25.03.1957. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text. (дата звернення: 02.05.2023)
9. Про встановлення Митного кодексу Союзу: Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) від 9 жовтня 2013 року № 952/2013. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#top. (дата звернення: 02.05.2023)
10. Про взаємну допомогу між адміністративними органами держав-членів та співпрацю між ними і Комісією для забезпечення правильного застосування законодавства з митних та аграрних питань: Регламент Ради (ЄС) від 13 березня 1997 року № 515/97. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-97#Text. (дата звернення: 02.05.2023)
11. Петрова І. Митна служба Німеччини в інтегрованій системі митних служб Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 1. С. 121-126. URL : <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2019/1/23.pdf>.
12. Богун С. С. Досвід країн Європи щодо реалізації правоохоронної функції митними органами та можливості його використання в контексті вдосконалення принципів реалізації правоохоронної функції ДМС України. *Прикарпатський юридичний вісник*. № 2 (23). 2018. С. 109-113. URL : http://piv.nuoua.od.ua/v2-3_2018/22.pdf.

13. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 01.09.2017 № 984_011. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text. (дата звернення: 02.05.2023)

14. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#top>. (дата звернення: 02.05.2023)

15. Конвенція про процедуру спільного транзиту: Міжнародний документ від 20.05.1987 № 994_001-87. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text. (дата звернення: 02.05.2023)

16. Рогатинська Н. Загальна характеристика злочинності у митній сфері. *Актуальні проблеми правознавства*. № 1 (29). 2022. С. 113-118.

References:

1. Mytnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13 bereznia 2012 roku № 4495-VI. (2012) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>. [in Ukrainian].

2. Mytna polityka. Ministerstvo finansiv Ukrainy: veb-sait. N. d. [Electronic resource] N. p. URL : <https://mof.gov.ua/uk/customs-policy>. [in Ukrainian].

3. Dmytriv, V. I. (2018) Vektory protydiv mytnii zlochynnosti v Ukraini ysviti. *Efektivna ekonomika - Efficient economy*, 1. [Electronic resource] N. p. URL : http://www.economy.Nayka.com.ua/pdf/1_2018/63.pdf. [in Ukrainian].

4. Polianska, Ye. A. (2020) Administratyvno-pravovi zasady protydiv mytnii zlochynnosti v Ukrainy. *Mahister's thesis*. Sumy: Sumskiy derzhavnyi universytet. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/81950/3/Polyanska_mag_rob.pdf. [in Ukrainian].

5. Dodin, Ye. V. (2010) Mytna zlochynnist: poniattia ta struktura. *Aktualni problemy derzhavy i prava - Actual problems of the state and law*, 3, 361-375. URL : <http://www.apdp.in.ua/v57/55.pdf>. [in Ukrainian].

6. Mizhnarodna konventsiiia pro vzaiemnu administratyvnu dopomohu u vidvernenni, rozsliduvanni ta prypynenni porushen mytnoho zakonodavstva : Mizhnarodnyi dokument vid 23.05.2000 roku № 995_926. (2000) [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text. [in Ukrainian].

7. Tkalia, O. V. (2015) Klasyfikatsiia zakhodiv administratyvno-pravovoho prymusu. Novitni kryminalno-pravovi doslidzhennia : zb. nauk. pr. vidp. red. O. V. Kozachenko. Mykolaiv : Iliou, 264-267. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4778/Tkalia%20O.%0V.%20Klasifikacija%20zakhodiv%20admin.-pravov.%20primusu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. [in Ukrainian].

8. Dohovir pro funktsionuvannia Yevropeiskoho Soiuzu: Mizhnarodnyi dokument vid 25.03.1957. (1957) [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text. [in Ukrainian].

9. Pro vstanovlennia Mytnoho kodeksu Soiuzu: Rehlament Yevropeiskoho Parlamentu i Rady (IeS) vid 9 zhovtnia 2013 roku № 952/2013. (2013) [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#top. [in Ukrainian].

10. Pro vzaiemnu dopomohu mizh administratyvnymi orhanamy derzhav-chleniv ta spivpratsiu mizh nymy i Komisiieiu dlia zabezpechennia pravylnoho zastosuvannia zakonodavstva z mytnykh ta ahrarykh pytan: Rehlament Rady (IeS) vid 13 bereznia 1997

roku № 515/97. (1997) [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-97#Text. [in Ukrainian].

11. Petrova, I. (2019) Mytna sluzhba Nimechchyny v integrovani systemi mytynykh sluzhb Yevropeiskoho Soiuzu. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 1, 121-126. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/1/23.pdf>. [in Ukrainian].

12. Bohun, C. C. (2018) Dosvid krain Yevropy shchodo realizatsii pravookhoronnoi funktsii mytnyny orhanamy ta mozhyvosti yoho vykorystannia v konteksti vdo skonalennia pryntsyypiv realizatsii pravookhoronnoi funktsii DMS Ukrainy. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk - Carpathian Legal Gazette*, 2 (23), 109-113. URL : http://pjv.nuoua.od.ua/v2-3_2018/22.pdf. [in Ukrainian].

13. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony: Mizhnarodnyi dokument vid 01.09.2017 № 984_011. (2017) [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text. [in Ukrainian].

14. Pro derzhavnyi zakhyst pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv: Zakon Ukrainy vid 23 hrudnia 1993 roku № 3781-XII. (1993) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#top>. [in Ukrainian].

15. Konvetsiia pro protseduru spilnoho tranzytu: Mizhnarodnyi dokument vid 20.05.1987 № 994_001-87. (1987) [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text. [in Ukrainian].

16. Rohatynska, N. (2022) Zahalna kharakterystyka zlochynnosti u mytnii sferi. *Aktualni problemy pravoznavstva - Actual problems of jurisprudence*, 1 (29), 113-118.

Стаття надійшла до редколегії 03.05.2023

Kobzieva T., Doctor of Law, Professor, Docent of the Department of Administrative, Commercial Law and Financial and Economic Security, Academic and Research Institute of Law of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Steblianko A., Doctor of Philosophy in specialty 081 "Law", Assistant of the Department of fundamental jurisprudence and constitutional law of the Academic and Research Institute of Law of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Sahaidak V., fourth year student of Bachelor degree of the Academic and Research Institute of Law Sumy State University (Sumy, Ukraine)

WAYS OF IMPROVING ADMINISTRATIVE AND LEGAL MEASURES TO COMBAT CUSTOMS CRIME IN UKRAINE BASED ON FOREIGN EXPERIENCE

Today, in modern realities, the issue of improving administrative and legal measures to combat customs crime in Ukraine deserves special attention. The article examines the legal principles that regulate the process of customs policy and customs affairs, offenses in the customs sphere and responsibility for violation of customs rules established by law.

It was concluded that the current legislation of Ukraine does not define the concept of "customs crime", but the Customs code of Ukraine uses the term "violation of customs rules" or, as defined by the International Convention on Mutual Administrative Assistance in the prevention, investigation and termination of violations of customs legislation "violation of customs legislation".

An analysis of administrative and legal measures to combat customs crime was carried

out. They are measures of administrative coercion, namely: measures of administrative warning, termination and measures of administrative responsibility for the committed violation of customs rules.

The article clarifies the specifics of customs crime prevention activities on the example of the legislation of the European Union and its leading members such as France and Germany. In a studying of successful European countries in the field of customs crime prevention, as well as an analysis of the primary and secondary legislation of the EU, proposals were made for further improvement of the customs legislation of Ukraine and its adaptation to the EU customs legislation. It was established that in comparison with most foreign countries, customs authorities in Ukraine are not recognized as law enforcement agencies.

As a result of a comprehensive analysis of scientific researches in the field of customs affairs and combating customs crime, as well as the norms of the current legislation of Ukraine and the European Union, the peculiarities of the functioning of customs policy in Ukraine and the organizational and legal mechanism of customs affairs at the moment have been determined. Improving customs legislation and electronic declaration, simplifying customs control procedures, improving technological schemes, overcoming corruption at customs will help solve the problem of customs crime in Ukraine.

Keywords: customs crime, violation of customs rules, customs rules, customs business, customs policy, Customs Code of Ukraine.

DOI: 10.33766/2524-0323.102.162-172

УДК: 343.976

Теремецький В. І., доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу міжнародного приватного права та правових проблем євроінтеграції НДІ ППіП ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (м. Київ); завідувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Академії праці, соціальних відносин і туризму (м. Київ, Україна)

e-mail: vladvokat333@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2667-5167>

Чумак В. В., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (м. Харків, Україна)

e-mail: v.v.chumak@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6171-2250>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ

Наукове дослідження присвячено особливостям правового регулювання повноважень Державної митної служби України у сфері запобігання та протидії контрабанді. Вивчено норми законодавчих і підзаконних актів. Досліджено висновки і пропозиції науковців, які присвятили свої праці діяльності митних органів. Встановлено не-